

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

На правах рукопису

КОКОВІХІНА ОЛЕКСАНДРА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 656.078.8:629.484

**УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ВАГОНРЕМОНТНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Науковий керівник:
Дикань Володимир Леонідович
д.е.н., професор

Харків – 2009

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	4
Розділ 1 Теоретичні основи управління конкурентоспроможністю вагоноремонтного підприємства	9
1.1 Сутність конкурентоспроможності як об'єкту управління	9
1.2 Методичні основи формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства	247
Висновки за першим розділом	52
Розділ 2 Методичні підходи до визначення конкурентоспроможності вагоноремонтних підприємств	54
2.1 Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: аналіз та систематизація	54
2.2 Визначення ємності, структури і стану ринку ремонту вантажних вагонів	61
2.3 Оцінка конкурентної позиції вагоноремонтних підприємств	82
2.4 Оцінка конкурентного потенціалу вагоноремонтних підприємств	94
2.5 Визначення конкурентоспроможності вагоноремонтних підприємств залізничного транспорту	112
Висновки за другим розділом	116
Розділ 3 Методичні основи розробки і реалізації конкурентної стратегії вагоноремонтного підприємства	118
3.1 Методичний підхід до розробки конкурентної стратегії вагоноремонтного підприємства	118
3.2 Система реалізації конкурентної стратегії підприємства у вигляді програми підвищення конкурентоспроможності вагоноремонтного підприємства	132

Висновки за третім розділом	160
Висновки	162
Додатки	164
Список використаних джерел	176

ВСТУП

На цей час частка приватного парку вантажних вагонів складає близько 30 % від загального обсягу та існує тенденція до її щорічного збільшення. Високий рівень зношеності рухомого складу і нестача власних та позикових коштів для забезпечення належних темпів його оновлення потребує активізації ремонтних заходів. Однак існуючі вагоноремонтні підприємства неповною мірою задовольняють вимоги приватного сектора залізничного транспорту у співвідношенні якості та ціни ремонтних робіт, що в свою чергу формує підґрунтя запровадження конкуренції на ринку вагоноремонтних робіт та створення адаптованих підходів щодо управління конкурентоспроможністю саме вагоноремонтних підприємств залізничного транспорту.

Управління конкурентоспроможністю підприємств залізничного транспорту – це складна наукова проблема, вирішення якої пов'язано не лише зі здійсненням специфічної діяльності зі збереження та нарощування конкурентних переваг, а удосконаленням всієї системи управління підприємством та розробкою його конкурентної стратегії.

Вирішенню окремих завдань цієї проблеми присвячені дослідження таких зарубіжних та вітчизняних вчених: Г.Л. Азоєва, І. Ансоффа, М.В. Гненного, А.П.Градова, Г.Л. Багієва, Л.В. Балабанової, М.Г. Білопольського, Б.В. Буркинського, Ф.Вірсема, А.Є.Воронкова, В.Л.Диканя, Н.А.Дробітько, С.А.Єрохіна, П.С. Єщенко, П.С. Зав'ялова, Ю.Б. Іванова, Ф. Котлера, Є.В. Лапіна, К. Макконела, М. Портера, О.М. Тридіда, Р.А. Фатхутдінова, Х.А. Фасхієва, О.П. Челенкова, В.Г. Шинкаренка, А.Ю. Юданова та інших. У працях цих авторів проаналізовано та обґрунтовано підходи до оцінки та управління конкурентоспроможністю підприємства. Разом з тим подальшого удосконалення потребують теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління та оцінки конкурентоспроможності підприємства. Крім того, функціонування вагоноремонтних підприємств у сучасних умовах вимагає вирішення комплексу нових завдань. Так, необхідне наукове обґрунтування

системи управління конкурентоспроможністю вагоноремонтного підприємства, визначення її складу та змісту управлінських функцій.

Існуючі методики визначення конкурентоспроможності підприємства не враховують специфіки вагоноремонтних підприємств залізничного транспорту. Відсутні методичні підходи до визначення конкурентоспроможності ремонту.

Отже, назріла проблема пошуку нових методів управління конкурентоспроможністю вагоноремонтних підприємств та адаптації вже існуючих.

Актуальність означеної проблеми зумовила проведення досліджень у цій сфері, визначила тему дисертації, її цілі та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана як ініціативна згідно з планом науково-дослідної роботи кафедри «ЕОіУП» і є складовою частиною досліджень, виконаних відповідно до Державної програми реформування залізничного транспорту України (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2006 року № 651 - р), а також до Програми розвитку національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні на 2006 – 2010 роки, відповідає цілям та завданням, поставленим у Стратегії економічного та соціального розвитку України „Шляхом європейської інтеграції на 2004 – 2015 роки ” (затверджена указом Президента України від 28.04.2004 № 493/2004).

Мета і задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка теоретичних засад та обґрунтування науково-практичних пропозицій щодо управління конкурентоспроможністю вагоноремонтних підприємств.

Відповідно до мети дослідження були поставлені такі завдання:

- проаналізувати теоретичні засади категорій „конкурентоспроможність підприємства ” та „конкурентостійкість підприємства ”;

- дослідити сутність та класифікацію конкурентних переваг;
- визначити взаємовплив основних категорій формування конкурентоспроможності підприємства в конкурентному середовищі;
- дослідити теоретичні основи удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємств;
- розробити методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності вагоноремонтних підприємств;
- сформувати методичні рекомендації щодо вибору конкурентної стратегії вагоноремонтного підприємства.

Предмет і об'єкт дослідження. *Об'єктом* дослідження є процес управління конкурентоспроможністю вагоноремонтного підприємства. *Предметом* дослідження є теоретичні положення та методичні підходи до управління конкурентоспроможністю вагоноремонтного підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці та практичні розробки провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі управління конкурентоспроможністю підприємства.

Методичну основу дисертаційного дослідження складають такі методи наукового пізнання: *логічний аналіз* – для уточнення понятійного апарату категорій теорії конкуренції; *системно-структурний аналіз* – для впорядкування та систематизації критеріїв оцінки конкурентоспроможності підприємства, аналізу структури та динаміки конкурентного потенціалу; *статистичний аналіз* – для виявлення основних тенденцій в стані досліджуваної галузі; *групування і класифікації* – при систематизації факторів, які впливають на конкурентоспроможність вагоноремонтних підприємств; *системний аналіз* – для уточнення, впорядкування та систематизації складових конкурентоспроможності, для оцінки її загального рівня; *комплексний підхід* – для уточнення поняття конкурентного потенціалу та поділу його на функціональні складові; *метод порівняння та експертних оцінок* – для вибору оціночних показників у складі управлінського

потенціалу.

Наукова новизна результатів дослідження:

удосконалено:

понятійно-категоріальний апарат теорії конкуренції за рахунок визначення змісту категорій «конкурентоспроможність підприємства» та «конкурентостійкість підприємства» з акцентом на динамізмі визначених категорій, що обумовлює необхідність постійного оновлення механізму та методів управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища;

методичний підхід до оцінки конкурентоспроможності вагоноремонтних підприємств залізничного транспорту за рахунок узагальнення вимог до системи показників, уточнення їх переліку шляхом виділення показників конкурентної позиції, конкурентного потенціалу, конкурентоспроможності ремонту та типу положення, що дозволило сформуванню ефективної системи показників, яка відповідає цілям управління конкурентоспроможністю вагоноремонтного підприємства;

теоретичні основи удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємств на основі ідентифікації зв'язків між підсистемою забезпечення та функціями управління, що дозволило розробити методичні рекомендації до програми підвищення конкурентоспроможності вагоноремонтних підприємств залізничного транспорту;

методичний підхід до визначення показника конкурентостійкості підприємства як основи розробки конкурентної стратегії вагоноремонтного підприємства на основі матриці, що враховує конкурентостійкість, конкурентний потенціал та вільні виробничі потужності і формує поведінкове орієнтування підприємства на ринку вагоноремонтних робіт;

дістали подальший розвиток:

класифікація конкурентних переваг підприємства за рахунок доповнення критеріїв класифікації методом виявлення, що дозволяє

класифікувати конкурентні переваги на такі, що оцінені за допомогою експертних знань та здобуті шляхом числових обчислень та надає можливість забезпечити прийняття обґрунтованих рішень з управління конкурентоспроможністю підприємства;

обґрунтування характеру взаємовпливу основних категорій теорії конкуренції: конкурентний потенціал, конкурентні переваги, конкурентоспроможність, конкурентна позиція, конкурентний статус, конкурентостійкість шляхом встановлення їх взаємозв'язків, що дозволило обґрунтувати використання категорій «конкурентний потенціал» та «конкурентна позиція» як базових складових в системі управління конкурентоспроможністю підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у впровадженні розробок дисертаційного дослідження в систему управління залізничним транспортом у процесі його реформування з метою створення конкурентоспроможного середовища на ринку вагоноремонтних послуг та підвищення ефективності діяльності залізничної галузі України.

Методичні розробки доведені до стадії практичного використання та знайшли застосування у вагонному депо Основа (довідка від 1 жовтня 2009 року), у службі вагонного господарства Південної залізниці (довідка від 2 вересня 2009 року), у навчальному процесі Інституту перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів Української державної академії залізничного транспорту при викладанні дисциплін "Економіка підприємства", "Економіка залізничного транспорту", "Стратегічне управління підприємством" та ін. (довідка від 2 липня 2009 року).

Особистий внесок здобувача. Основні наукові положення, розробки, висновки та рекомендації, які виносяться на захист, одержано здобувачем самостійно. У наукових працях, виконаних у співавторстві, за списком опублікованих праць автор особисто: у роботі [4] розробив методику оцінки конкурентоспроможності підприємства; у роботі [6] довів актуальність системного підходу до управління конкурентоспроможністю підприємства.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження протягом 2006-2009 років пройшли апробацію на 5 міжнародних науково-практичних конференціях, перелік яких наведено в авторефераті в переліку опублікованих праць.

Публікації. За матеріалами дисертації опубліковано 14 наукових робіт, з них 9 статей у наукових виданнях, що визначені ВАК України фаховими з економіки, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Загальний обсяг наукових праць складає 3,14 друк. арк., серед яких особисто автору належать 3,07 друк. арк.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, додатків та переліку використаних джерел (125 найменувань). Повний обсяг роботи складає 185 сторінок комп'ютерного тексту, у тому числі основний текст складає 150 сторінок. Робота містить 50 таблиць, 30 рисунків, 5 додатків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єщенко П.С. Сучасна економіка: Навч. посіб./ П.С.Єщенко, Ю.І.Палкін.- К.: Вища шк., 2005.
2. Єрохін С.А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект). К.: Світ знань, 2002. — 528 с.
3. Концепція державної програми реформування залізничного транспорту // Магістраль.-2007.-№1 (1179), 10-16 січ.4.
4. Трейси М.. Вирсема Ф. Маркетинг ведущих компаний: выбери потребителя, определи фокус, доминируй на рынке, , 2007г., с-304.
5. Азоев Г.Л. Конкуренция: Анализ, стратегия и практика / Азоев Г.Л. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.
6. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / Ансофф И. - СПб.: Питер Ком, 1999. – 416 с.
7. Ансофф И. Стратегическое управление: Сокр. пер. с англ./ Науч. ред. и авт. предисл. Л.И. Евенко / Ансофф И. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
8. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой / Под ред. проф., д.э.н. А.П. Градова и д.э.н. Б.И. Кузина. - СПб.: Специальная литература, 1996. – 510с.
9. Градов А.П. Экономическая стратегия фирмы / - СПб.: Спецлитература, 2000. – 589 с.
10. Дробітько Н.А. Управління конкурентоспроможністю в умовах ринкової економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук. – Х.: ХДЕУ, 2001. –20 с.
11. Оберемчук В.Ф. Конкуренція: поняття, аналіз, стратегія // Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. - К.: КНЕУ, 2001. - Вип.5. - С.211-217.
12. Трідід О.М. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: Дис. ...доктора екон. наук: 08.06.01; захищена 25.02.2003. – Х., 2004. – 323 с.
- 13 Забелин П.В. Основы стратегического управления / Забелин П.В.,

Моисеева И.К. – М.: Информационно - внедренческий центр «Маркетинг», 1998. –

195 с.

14. Фасхиев Х.А. Как измерить конкурентоспособность предприятия? //Маркетинг в России и за рубежом. - 2003. - №4 (36). - С.53-69.

15. Лисевич В.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: Дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01; - захищена 28.09.2004. – Д., 2004. – 222 с.

16. Педченко Н.С. Фінансовий моніторинг конкурентного потенціалу виробничих підприємств // Регіональні перспективи. - 2001. - №4 (17). - С.77.

17. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоустойчивости предприятия : Монография. – Харьков: Основа, 1995. –160с.

18. Конкуренция. Теория и практика . Юданов А.Ю. Год: 2001
Издательство: ГНОМ и Д Страниц: 304

19. Конкуренція . М.Портер :Пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005.- 608с

20. М.Портер Стратегія конкуренції /Пер. з англ. А.Олійник, Р.Сільський. – К.: Основа, 1997-390с.

21. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Азоев Г.Л., Челенков А.П. – М., 2000. – 459 с.

22. Градов А.П. Региональная экономика Курс лекций. - СПб: Специальная литература, 1997.- 229 с. .

23. Попов С.А. Стратегический менеджмент - М.: Дело, 2003. – 352 с.

24. Балабанова Л.В. Маркетинг: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 645 с..

25. Шевченко Л.С. Конкурентное управление: Уч. пособие. – Харьков: Эспада, 2004. – 520 с.

26. Лисевич В.В. Дослідження конкурентоспроможності товарів у системі стратегічного маркетингового аудиту конкурентоспроможності підприємств // Наук.-практ. журнал „Продуктивність. – Краматорськ, 2003. - № 4. – С.14-18.

27. Управление конкурентоспособностью предприятия / В.Г. Шинкаренко, А.С. Бондаренко: Харьк. Нац. Автомоб.-дорож. Ун-т – Х.: ХНАДУ, 2003 – 185 с.
28. Маркова В.Д. Стратегический менеджмент /В.Д. Маркова. С. А Кузнецова. - М.: ИНФГА-М: Новосибирск: Сибирское соглашение, 2000.- 288 с.
29. Ламбен Жан- Жак. Стратегический маркетинг. Европейская перспектива / Пер. с фр. – СПб.: Наука, 1996. – XV+589с.
30. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
31. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. С англ. Л.И. Евенко. – М.: Дело, 2004. – С.199.
- 32.. Оберемчук В.Ф. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства: стратегічні аспекти: Автореф. дис ... канд. екон. наук/ Київський національний економічний ун-т. - К., 1999. – 18 с.
33. Шершнева З.Е., Оборська С.В. Стратегічне управління - К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
- 34 Иванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия: оценка, диагностика, стратегия . Научное издание/ Колл. Авторы. – Харьков: ХНЭУ, 2004. – 256 с.
35. Кирчата І.М. Оцінка конкурентного потенціалу в системі управління конкурентоспроможністю підприємства: Автореф. дис ... канд. екон. наук: 08.00.04/Приазовський державний технічний університет. – Маріуполь, 2007 – 21 с.
36. Толковый словарь Ожегова [Электронный ресурс]/ Режим доступа : <http://ozhegov.ru>
37. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: Учеб.пособие. – К.: МАУП, 2003. – 268с.
38. Слободчиков В.И. Новое образование – путь к новому обществу .//

Школьные технологии. 1997. № 3. С. 3 – 6.

39. Новиков Д.А. Теория управления организационными системами. – М.: МПСИ, 2005.

40. Боумэн К. Основы стратегического менеджмента / Пер. с англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. - М.: Банки й биржи, ЮНИТИ, 1997.-175 с.

41 Спиридонов И.А. Международная конкуренция и пути повышения конкурентоспособности экономики России: Учебное пособие – М.: ИНФРА-М, 1997. – 170 с.

42. Коупленд Т., Коллер Т., Муррин Дж. Стоимость компаний: оценка и управление. - 2-е изд. / Пер. с англ. - М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2000. - 576 с.

43. Азоев Г.Л., Челенков А.П. Конкурентные преимущества фирмы. - М.: ОАО “Типография “НОВОСТИ””, 2000. – 256 с.

44 Хэссиг К. Время как фактор стратегии конкуренции // Проблемы теории и практики управления. – 1995. – №3. – с. 104–109.

45. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: Учебное пособие. – М.: Изд-во Эксмо, 2004. – 544с.

46. Войчак А.В., Челенков А.П. Теория маркетингу. – 2005. - №2. с50-53.

47. Коковіхіна О.О. Удосконалення класифікації конкурентних переваг підприємства моя переваги / Коковіхіна О.О. //Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2008.- №23 с.13-17.

48. Коковіхіна О.О. Еволюція ключових джерел конкурентних переваг // «Проблеми міжнародних транспортних коридорів та єдиної транспортної системи України» :IV Міжнар. наук.-практ. конф. Коктебель, 1-6 червня 2008р. - Харків: УкрДАЗТ 2008

49. Коковіхіна О.О. Систематизація основних категорій формування конкурентоспроможності підприємства / Коковіхіна О.О. //Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009.- №26 с.88-93.

50. Коковіхіна О.О. Аналіз наукових підходів до управління конкурентоспроможністю підприємства / Коковіхіна О.О., Бойко Д.І. //Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2008.- №21 с.81-84.

51. Мильнер Б.З. Теория организации – М.: ИНФРА – М, 1999. – 480с.

52. Платонов С.Ю. Управление предприятием в условиях рынка // Вестник МГУ. – 1992.-№3 – С.59-60.

53. Уколов В.Ф. Теория управления: Учеб. для вузов / В.Ф. Уколов, А.М. Масс, И.К. Быстряков. – 2-е изд. Доп. – М. ЗАО «Издательство «Экономика», 2004. – 656с.

54. Теория управления : Учебник / Под общ. Ред. А.Л.Гапоненко, А.П. Патрухина. – М.: Изд-во РАГС, 2003. -558с.

55. Соловьев В.С. Стратегический менеджмент: ученик - Ростов-на-Дону: Феникс; Новосибирск: Сибирское соглашение, 2002. – 448с.

56. Погостинский Ю.А. Системный анализ функций стратегического управления - СПб.: СПбГАУ, 2005. 248 с.

57. Файоль А., Эмерсон Г., Тейлор Ф., Форд Г. Управление – это искусство – М.: Юнити, 2002. – 351 с.

58. Гольдштейн Г.Я. Основы менеджмента: Учебное пособие, изд 2-е, дополненное и переработанное. Таганрог: [Изд-во ТРТУ](#), 2003.

59. Менеджмент организации. Учебное пособие. Румянцева З.П., Саломатин Н.А., Акбердин Р.З. и др. - М.: ИНФРА-М, 1996. - 432 с.

60. Шапиро В.Д. и др. Управление проектами. - СПб.: «ДваТри», 1996. - 610 с.

61. Майзер Х., Эйнджен Н., Тролл Р. И др. Исследование операций: В 2-х томах. Пер. с англ./ Под ред. Дж. Моудера, С. Элмаграби. – Мир, 1981. Т.1. 712 с.

62. Милевский С.В. Подходы к оценке конкурентоспособности предприятия // Механізм регулювання економіки. – 2003. - №2. - С.70-72.

63. Завьялов П.С. Маркетинг в схемах, рисунках, таблицах: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М., 2002. - 495 с.

64. Захарченко В.И. Оценка и анализ конкурентоспособности предприятий // Машиностроитель. - 1999. - №11.- С. 13-17.

65. Воронов А.А. К оценке уровня конкурентоспособности машиностроительной продукции // Машиностроитель. – 2000. - №12. – С.27-29.

66. Щиборщ К.В. Сравнительный анализ конкурентоспособности и финансового состояния предприятия // Маркетинг в России и за рубежом. - 2000. - №5. – С. 25-32.

67. Коковіхіна О.О. Усовершенствование методологии анализа конкурентоспособности предприятий на основе теории эффективной конкуренции /Бойко Д.І., Коковіхіна О.О., Галуза С.Г. // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2007. - №15-16. – С. 40–44.

68. Котлер Ф. Маркетинг. Менеджмент[Текст] - СПб.: Питер, 2000. – 752 с.

69. Таран В.А. Конкурентоспособность: проблемы современной политики и стратегия в области качества // Машиностроитель. – 1998. - №2. – С.6-12.

70. Шальминова А.С. Инновационный бизнес-план развития приоритетной отрасли // Автореф. дис. ...канд. экон. наук. – Казань: КФЭИ, 2000.

71. Буркинский Б.В. Конкурентоспособность продукции и предприятия // [Буркинский Б.В., Лазарева Е.В. и др.]; Научн. ред. Буркинский Б.В.; Ин-т проблем рынка и экон. - эколог. исслед. НАН Украины. Одесса: ИПРЭЭИ, 2002. - 131с.

72. Інфраструктура товарного ринку: продовольчі товари [Текст] підруч. / ред. О. О. Шубін ; рец. М. Г. Білопольський, В. Л. Пілюшенко. –К. : Знання, 2009. - 564 с.

73. Макконел К.Р.,Брю.С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика-М.1999 974 с.

74. Бугаев В.И. Совершенствование организации ремонта вагонов

(системный подход) /В.П. Бугаев. - М.; Транспорт, 1982. - 152 с.

75. Райков Г.В Изъятие из эксплуатации технически ненадежных грузовых вагонов / Г.В. Райков, И.А. Иванов, Г.К. Сендеров, В.Б.Свердлов, Е.А. Поздина, И.В.Дмитриев // ЦНИИТЭИ Железнодорожный транспорт, - 2005. -№2-3. - Сер. Вагоны и вагонное хозяйство - С. 3-15.

76. Быков, Б.В. Технология ремонта вагонов: учебник для средних специальных учебных заведений железнодорожного транспорта / Б,В. Быков, В.Е. Пигарев. - М: Желдоршдат, 2001. -559 с.

77. Большая советская энциклопедия / под ред. А.М. Прохорова. - М, 1975.-Щд.3-е.-Т,22.

78. Грицык, В.И. Словарь «Термины и понятия» (Транспорт, строительство. Экономика, менеджмент, маркетинг. Системотехника, информатика, геоинформатика) / В.И. Грицык, В.В. Космин. - М: Маршрут, 2005.-512С.

79. Райков Г.В С учетом фактического состояния: о техническом обслуживании и ремонте грузовых вагонов / Г.В- Райков, И.А. Иванов, В.Б. Свердлов, Е.А. Поздина, И.В. Власова, ИЛ. Дмитриев // Железнодорожный транспорт, - 2005. -№5- С. 38-41.

80. Бехтерев, В.Д. Основы организации вагонного хозяйства / В.Д. Бехтерев. - М: Трансжелдориздат, 1962.

81. Томпсон-мл., Артур, А., Стрикленд Ш, А., Дж. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа, 12-е издание: Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. – 928с.

82. Яковлев А.Статистическая оценка уровня монополизации производства — "Вестник статистики", 1990. — № 9. — С. 39-44.

83. Конкуренция и антимонопольное регулирование: Учеб. пособие для вузов / С. Б. Авдашев, В. А. Аронин, И. К. Ахлопов и др. ; Под ред. А. Г. Цыганова. — М.: Логос, 1999.

84. Шерер Ф. М., Росс Д. Структура отраслевых рынков / Пер. с англ. — М. : ИНФРА-М, 1997.

85. Аналітичний комплекс дослідження інтенсивності ринкової конкуренції/ [Електронний ресурс]/ І.Смолін / Режим доступу : 86. Лифиц И.М. Теория и практика оценки конкурентоспособности товаров и услуг - М : Юрайт-М, 2001. – 224 с.

87. Ахматова М., Попов Е. Теоретические модели конкурентоспособности // Маркетинг. – 2003. - №4 (71). – С. 25-38.

88. Дихтиль Д., Хершген Х. Практический маркетинг - М.: ИНФРА-М, 1998. - 138с

89. Печенкин А., Фомин В. Об оценке конкурентоспособности товаров и товаропроизводителей // Маркетинг. 2000. - № 2. – с. 23-28.

90. Советский энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1981.

91. Аристотель. Сочинение в 4-х томах. М., 1975. т.1 349 с.

92. Клейнер Г.Б., Тамбовцев В.Л., Качалов Р.М. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность - М.:Экономика, 1997. -288 с.

93. Чевганова В.Я., Карпенко Ю.В. Використання потенціалу будівельних підприємств (підхід до визначення категорії) // Регіональні перспективи. – Полтава. - 2001. - № 5-6 (18-19). - С.226-227.

94. Ревуцкий Л.Д. Потенциал и стоимость предприятия - М.: Перспектива, 1997. – 124 с.

95. Воронкова А.Э. Стратегическое управление конкурентным потенциалом предприятия: диагностика и организация: Монография. - Луганск: Изд-во ВНУ ім. В. Даля, 2000. – 315 с.

96. Ресурсный потенциал экономического роста / под ред. М.А. Комаров, А.Н. Романов. – М.: Путь России, 2002. – 567 с.

97. Огорокова Л.Г. Ресурсный потенциал предприятий / Л.Г. Огорокова. – СПб.: С-ПбГТУ, 2001. – 293 с.

98. Большой экономический словарь / Под ред. А.Н.Азрилияна. – 2-е изд. доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1997. – 864 с.

99. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмент: Пер. с англ. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
100. Виханский О.С. Стратегическое управление. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2000. – 296 с.
101. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Дело, 2001. – 448 с.
102. Хмиль Т.М., Василик С.К., Шишмарева Л.О. Стратегический менеджмент – Харьков: ИД „ИНЖЭК”, 2004. – 136 с.
103. Артур А. Томпсон-мл., А. Дж. Стрикленд Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализ: Пер. с англ. – 12-е изд. – М.: Изд. дом „Вильямс”, 2002. – 928 с.
104. Портал української мови і культури [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.slovnky.net>
98. Кныш М. И. Конкурентные стратегии: Учеб. Пособие — СПб.: Б. и., 2000. - 284 с.
98. Шевченко Л.С. Конкурентное управление: Уч. Пособие. – Харьков: Эспада, 2004. – 520с.
100. Боровских Н. Конкурентные стратегии: методология формирования и развития // Маркетинг. – 2005. – С. 37-48.
101. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / пер.с англ.. В.С. Гуля. – К.: Україна, 1994. – 319 с.
102. Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми: Монографія. – К.: КНЕУ, 2002. – 245 с.
103. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент – Київ, 2002. - ТОВ «УВПК «Екс Об». – 360 с.
104. Панов А.И. Стратегический менеджмент / А.И Панов, И.О Коробейников.- М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2004. – 284 с.
105. Покропивний С.Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність / С.Ф Покропивний, В.М. Колот - К.: КНЕУ, 1998. – 352 с.,
106. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне

модельовання : Навч. посібник. К.:КНЕУ,2000. – 360с.

107. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: Монографія – К.: Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. – 540с.

108. Тридід О.М. Комплексна оцінка конкурентного статусу підприємства // Економіка розвитку. ХНЕУ.– 2002. – № 2 (22). – С. 75 – 76.

109. Чернега В.В. Формування механізму забезпечення стійкості підприємства на основі розвитку підприємництва: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук (08.06.01) / Нац. ун-т. харч. техн. – Київ, 2006.– 21 с.

110. Булах І.В., Надтока Т.Б. Конкурентостійкість підприємства як економічне поняття та його значення у галузі зв'язку// Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. Випуск 80: Донецьк: ДонНТУ, 2004. – 200 с.

111. Сімах Ю.А. Визначення поняття конкурентостійкості підприємства. // Вісник Міжнародного Слов'янського Університету. Серія «Економічні науки». – Том X, 2007. – № 1. – С. 12 – 16.

112. Ареф'єва О.В. Суперечності розвитку як основне джерело загрози безпеці рівноваги економічних систем / О.В. Ареф'єва, О.С. Шнипко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – №3(57) – С. 57-64.

113. Барабась Д.О. Опрацювання конкурентної стратегії фокусування для швейного підприємства (на прикладі ЗАТ ШП «Юність»). –Маркетинг в Україні. – 2003. - №4 // С.27-31.

114. П'ятницька Г. Нові підходи до формування стратегії підприємства в умовах конкуренції // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – «11. – С.136-140

115. Полозова В.М. Розробка й обґрунтування стратегії діяльності підприємства на регіональному книжковому ринку // Держава та регіони. - 2002. №1 с.56-60

116. Кныш М. И. Конкурентные стратегии: Учеб. Пособие — СПб.: Б. и., 2000. - 284 с.

117. Шевченко Л.С. Конкурентное управление: Уч. пособие. – Харьков: Эспада, 2004. – 520 с.
118. Боровских Н. Конкурентные стратегии: методология формирования и развития // Маркетинг. – 2005. – С. 37-48.
119. Клівець П.Г. Стратегія підприємства: Навч. Посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 320 с.
120. Володькіна М.В. «Стратегический менеджмент»: Учебное пособие. – К: знання-Прес, 2002. - 149с.
121. Селиверстова Л.С. Шляхи формування ефективної стратегії підприємства// Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №7(85). – С.133-136.
122. Сич Є.М., Богомолова Н.І. «Стратегія розвитку залізничного транспорту України»// Збірник наукових праць Київського університету економіки і технологій транспорту: Серія «Економіка і управління». –Вип.7.- КУЕТТ.2005. – С. 98-104.
123. Нескуба Т.В.. «Стратегія розвитку підприємства вагоноремонтного господарства залізничного транспорту України в умовах реформування галузі» //Вісник економіки транспорту і промисловості - 2009. - №26 - С.122-125.
124. О.О. Циганок. Основні етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Труды Одесского политехнического университета, 2009, вып. 1(31)С. 225-230
125. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.proces.biz/MS/Book/LightBook/t7.htm>